

■ Beata Superson-Polowiec,
Radca Prawny,
Polowiec i Wspólnicy sp. j.

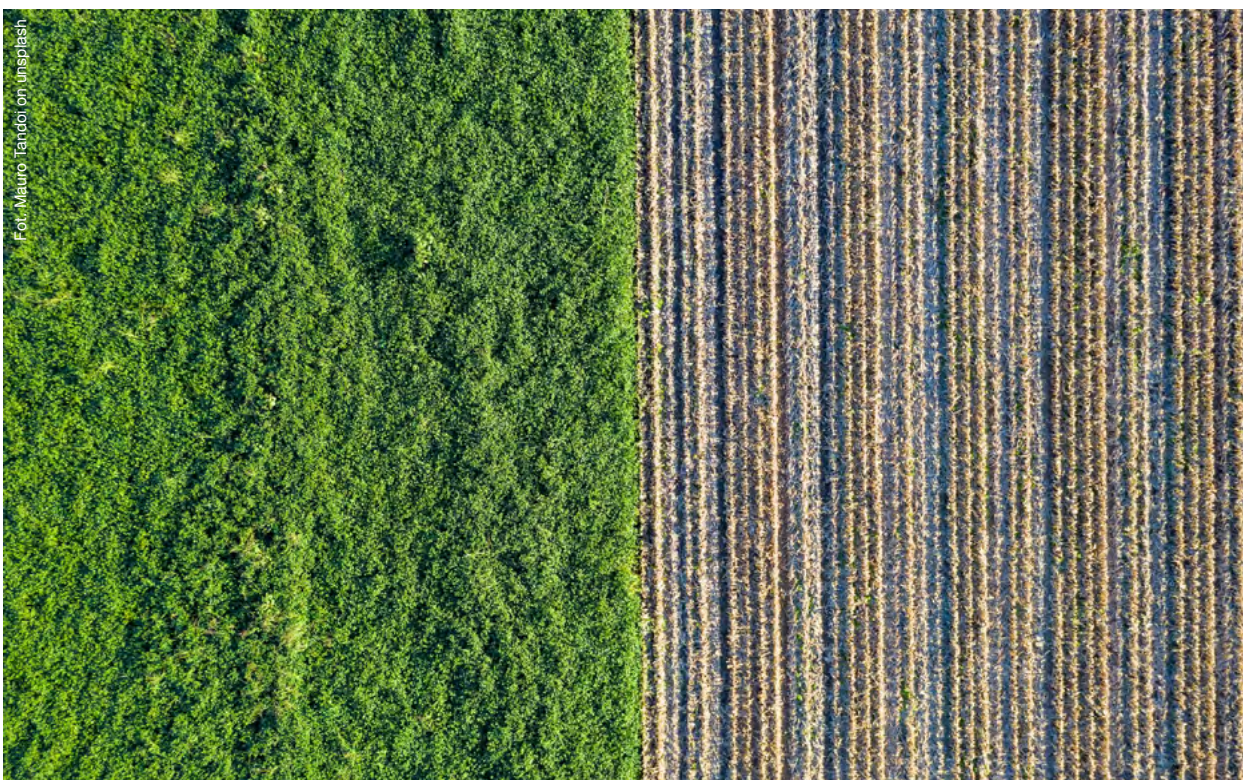

■ Katarzyna Bagińska,
Polowiec i Wspólnicy sp. j.

Biomasa

Bariery wykorzystywania jednego z najstarszych paliw świata

Wdobie transformacji energetycznej, kluczową kwestią staje się poszukiwanie alternatywy dla paliw kopalnych. Idealna alternatywa powinna być tania i powinna umożliwiać realizację celów klimatycznych, czyli najprościej rzecz ujmując - minimalnie oddziaływać na środowisko naturalne lub według najbardziej optymistycznego scenariusza - być neutralna klimatycznie.

Fot. Mauro Tardoli on unsplash

Fot. Wolfgang Haselmann on unsplash

Co może stanowić alternatywę dla paliw kopalnych, czy nawet dla obecnych już na rynku technologii wytwarzania energii z wiatru, słońca, czy wody?

Z całą pewnością szansę na transformację energetyczną Polski i Europy stanowi biomasa. Przed ustawodawcą i rynkiem stoi jednak wiele wyzwań, związanych z uproszczeniem procedur, czy stworzeniem odpowiednich systemów wsparcia. Nie wchodząc głębiej w rozważania na temat stanu legislacji, warto wskazać, że w polskich regulacjach brak jest systemów wsparcia dla biomasy, a niewątpliwie słuszny jest pogląd, że dla wyrównania szans wszystkich źródeł oze, w przypadku biomasy powinny obowiązywać analogiczne zasady, jakie dotyczą instalacji fotowoltaicznych i wiatrowych. Warto wskazać, że branża podnosi, iż „obecne ceny aukcyjne są dyskryminujące dla zakładów opierających się na biomase, które są traktowane jako zawsze dyspozycyjni dostawcy energii w momentach, kiedy nie ma słońca

ani wiatru. W takiej sytuacji muszą one uruchamiać swe moce wytwórcze lub energię ze swoich magazynów, zwykle według potrzeb, co nie sprzyja pracy z optymalną sprawnością”.¹

Biomasa stała, obok wody jest najtańszym źródłem energii odnawialnej. Zatem zwłaszcza w czasach wojny, drastycznego wzrostu cen paliw kopalnych i kryzysu energetycznego, stanowić może atrakcyjną cenowo, korzystną dla środowiska alternatywę, której produkcję warto rozwijać. Co więcej, rozwijając produkcję biomasy istotnym jest by pamiętać o zasadach jej kwalifikacji w szczególności w kontekście dekarbonizacji.

- W nomenklaturze prawnej pod pojęciem biomasy rozumiemy „ulegającą biodegradacji frakcję produktów, odpadów lub pozostałości pochodzenia biologicznego z rolnictwa, w tym substancje roślinne i zwierzęce, leśnictwa i związanych z nimi działo przemysłu, w tym rybołówstwa i akwakultury”, a także „przetworzoną biomasę, w szcze-

gólności w postaci brykietu, peletu, toryfikatu i biowęgla, a także ulegającą biodegradacji część odpadów z instalacji do przetwarzania odpadów przemysłowych lub komunalnych pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, w tym odpadów z instalacji do przetwarzania odpadów oraz odpadów z uzdatniania wody i oczyszczania ścieków, w szczególności osadów ściekowych, zgodnie z przepisami o odpadach w zakresie kwalifikowania części energii odzyskanej z termicznego przekształcenia odpadów”².

- Najogólniej rzecz ujmując, biomasa jest materią organiczną, pochodzenia zarówno zwierzęcego, jak i roślinnego, która ulega biodegradacji, czyli rozkładowi przez mikroorganizmy na substancje występujące w przyrodzie, np. CO₂, czy wodę³.
- Jako najstarsze i stosunkowo najłatwiejsze do pozyskania „paliwo” uznawana jest jednocześnie za jedno ze źródeł odnawialnych o największym potencjale. Zwrócić jednak należy uwagę, że w procesach dekarbonizacji i transformacji energetycznej Europy, konieczne jest, aby wykorzystywana materia organiczna była zeroemisyjna.

Warto więc zadać sobie pytanie: w jaki sposób zatem wykazać „zeroemisyjność” biomasy?

Przyjmuje się, że CO₂ powstałe przy spalaniu biomasy jest równoważone przez CO₂, które roślina pobrała w procesie fotosyntezy. Warunkiem, jest jednak zrównoważony sposób pozyskiwania biomasy. Oznacza to, że „musi być ona produkowana, przetwarzana i wykorzystywana w sposób (...) wydajny, aby zoptymalizować ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i nie powodować wylesiania, degradacji siedlisk lub utraty różnorodności biologicznej. Ważne jednak, że aby uznać biomasę za zeroemisyjną, kryteria te muszą być spełnione na każdym etapie postępowania

z biomasą.⁴ W celu potwierdzenia właściwego sposobu pozyskania omawianego źródła energii, nakłada się na podmioty uczestniczące w łańcuchu dostaw i produkcji biomasy obowiązek przejścia procesu certyfikacji, który potwierdza spełnienie kryteriów zrównoważonego rozwoju i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych określonych w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (dalej: **KZR**). Realizacja KZR ma pozwolić podmiotom objętym systemem EU ETS wykazywać w raportach o wielkości emisji składanych corocznie do Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami współczynnik „0” dla paliw pozyskanych z biomasy, co w konsekwencji przełoży się na konieczność umorzenia mniejszej ilości uprawnień do emisji w celu dokonania jej rozliczenia w ramach systemu EU ETS. W przypadku, gdy biomasa wykorzystywana do spalania nie spełnia KZR i nie posiada certyfikatu, węgiel pierwiastkowy w niej zawarty uznaje się za kopalny, a instalacja obciążona jest kosztem za rzeczywistą emisję CO₂, która jest nieco wyższa niż w przypadku węgla⁵.

System certyfikacji jest w trakcie tworzenia, nie jest spójny w ramach UE co stanowi istotną barierę w swobodnym wykorzystaniu biomasy. Stosowanie krajowych systemów certyfikacji może być utrudnione dla prowadzących instalacje w przypadku, gdy zużywana jest biomasa wytwarzana w innym państwie członkowskim. W takiej sytuacji rozwiązaniem może być korzystanie z uznanych przez Komisję Europejską (KE) dobrowolnych systemów certyfikacji. KE zamieściła na swojej stronie listę dobrowolnych systemów certyfikacji⁶, na której znalazły się

m. in. dostępne w Polsce następujące systemy:

- KZR INiG, którego właścicielem jest Instytut Nafty i Gazu - Państwowy Instytut Badawczy z siedzibą w Krakowie. Jest to jednocześnie jedyny polski system certyfikacji, który obejmuje wszystkie rodzaje biomasy (leśną, rolną oraz inne odpady/pozostałości),
- SURE - dedykowany wyłącznie dla biomasy do celów energetycznych, uznany w zakresie biomasy i pozostałości z leśnictwa, biomasy rolnej oraz innych odpadów i pozostałości,
- ISCC oraz REDcert, których KE nie uznała jednak w zakresie biomasy leśnej.

Z uwagi na brak szczegółowych regulacji dotyczących certyfikacji biomasy na gruncie prawa polskiego oraz różnorodności systemów, które KE uznaje w szerszym bądź węższym zakresie, certyfikacja całego łańcucha produkcji nadal stawia wiele wyzwań, zarówno od strony uczestników rynku, jak i jednostek certyfikujących.

Identyfikacja i niwelowanie różnic pomiędzy wsparciem wykorzystania biomasy vs inne źródła energii to w obecnych czasach działania nie tylko potrzebne, ale wręcz konieczne

Paliwa pozyskiwane z biomasy w sposób zrównoważony z całą pewnością mogłyby stanowić szansę dla szybkiej transformacji energetycznej, co pozostaje niezwykle aktualne w kontekście wojny na Ukrainie i konieczności odejścia od paliw kopalnych, importo-

wanych z Rosji. Na polskim rynku produkcji energii z biomasy, poza skomplikowanym systemem certyfikacji łańcucha dostaw, istnieje jednak wiele innych barier jej rozwoju, wśród których można wymienić m. in.: (i) brak wsparcia dla zakładania plantacji energetycznych, (ii) wysoki poziom cen biomasy i (iii) ich niestabilność oraz (iv) brak możliwości zawierania kontraktów długoterminowych dla dostawców biomasy i jej plantatorów. Zgodzić należy się ze stanowiskiem wyrażonym w Raporcie „Biomasa w Polsce 2022/2023”, zgodnie z którym „w zakresie upraw i zakładów przetwarzania biomasy powinny zostać utworzone spółdzielnie energetyczne, klastry lub grupy producenckie, które byłyby bezpośrednimi partnerami energetyki, co wyeliminowałoby pośredników przyczyniających się zwykle do wzrostu cen. Strony powinny być związane kilkunastoletnimi umowami gwarantującymi stabilność dostaw i cen, a także pozyskania środków finansowych.”

Identyfikacja i niwelowanie różnic pomiędzy wsparciem wykorzystania biomasy vs inne źródła energii to w obecnych czasach działania nie tylko potrzebne,

ale wręcz konieczne. Zagospodarowanie energii wytwarzanej z organicznych odpadów, które możemy znaleźć w naszym najbliższym otoczeniu sprzyja budowaniu samowystarczalności energetycznej, która staje się co raz bardziej pożądana. □

Przypisy:

1 Raport „Biomasa w Polsce 2022/2023”, str. 57.

2 Art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

3 <https://ekodrogeria.pl/blog/co-to-jest-biodegradacja-czy-jest-eko>.

4 <https://www.teraz-rodowisko.pl/aktualnosci/Zrownowazona-biomasa-odpowiedz-MKIS-13765.html>.

5 Raport „Biomasa w Polsce 2022/2023”, str. 34.

6 https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/bioenergy/voluntary-schemes_en#approved-voluntary-schemes.